

Vaalivälähdykset | Valglimitar

2023:9

**Puoluevalinta eri demografisissa ryhmissä | Partival i
olika demografiska grupper**

Lauri Rapeli

Puoluevalinta eri demografisissa ryhmissä

Tarkastelemalla eri puolueiden äänestäjäkuntia niiden demografisten profiilien kautta, voidaan luoda ymmärrystä sekä äänestyskäyttäytymisestä että puolueista itsestään. Kantavana ajatuksena on, että äänestäjien sosiaaliset ja demografiset taustatekijät, kuten sukupuoli, ikä ja koulutus, ovat yhteydessä puoluevalintaan, koska eri sosiaalisilla ja demografisilla ryhmillä on yhteneviä etuja, joita eri puolueet edustavat ja ajavat. Kaikilla puolueilla onkin perinteiset peruskannattajaryhmänsä eri yhteiskuntaryhmissä. Vasemmistopuolueiden äänestäjät ovat useimmin työväestöä, oikeistopuolueet saavat paljon kannatusta korkeakoulutetuilta ja Vihreät puolestaan nuorilta äänestäjiltä.

Vaikka demografisten taustatekijöiden ja puoluevalinnan väliset yhteydet ovat vahvoja, eivät ne silti ole täysin absoluuttisia tai muuttumattomia. Tässä katsauksessa raportoidaan puolueiden kannatus sukupuolen, iän ja koulutuksen mukaan vuoden 2023 Eduskuntavaalitutkimus-aineistossa sekä suhteessa edeltävään, vuoden 2019 Eduskuntavaalitutkimukseen¹. Katsaukseen on otettu mukaan nämä kolme taustatekijää, koska aiemman tutkimuksen perusteella niiden voidaan olettaa olevan vahvassa yhteydessä puoluevalintaan Suomessa. Laajemmassa tarkastelussa mukana olisi toki muitakin taustatekijöitä.

Partival i olika demografiska grupper

Genom att undersöka olika partiers väljarkärer utifrån deras demografiska profiler kan vi skapa förståelse både för röstningsbeteende och partierna själva. Grundtanken är att väljarnas sociala och demografiska bakgrundsfaktorer, såsom kön, ålder och utbildning, är kopplade till partival, eftersom olika sociala och demografiska grupper delar gemensamma intressen som olika partier representeras och driver. Alla partier har traditionella kärnanhängare i olika samhällsgrupper. Vänsterpartierna stöds oftast av arbetarklassväljare, högerpartierna av högutbildade och De Gröna av unga väljare.

Även om sambanden mellan demografiska bakgrundsfaktorer och partival är starka, är de inte absoluta eller oföränderliga. I denna översikt rapporteras partiernas stöd enligt kön, ålder och utbildning i data från riksdagsvalundersökningen 2023 och jämförs med den föregående undersökningen från riksdagsvalet 2019¹. Dessa tre faktorer har inkluderats i översikten eftersom tidigare forskning tyder på att de är starkt förknippade med partival i Finland. I en bredare analys skulle det naturligtvis finnas andra bakgrundsfaktorer med.

¹ Vertailu vuoteen 2019 on tehty FNES 2019-aineiston perusteella, osittain Suuronen ym. (2020) hyödyntäen.

¹ Jämförelsen med 2019 baserar sig på FNES-2019 undersökningen, och använder sig delvis av Suuronen m.fl. (2020).

Taulukko 1 | Tabell 1

Puoluevalinta ja sukupuoli eduskuntavaaleissa 2023 ja 2019 (%) Partival och kön i riksdagsval 2023 och 2019 (%)

Sukupuoli Kön	Vuosi År	VAS VF	SDP	VIHR Gröna	KESK C	RKP SFP	KD	KOK Saml	PS Sannf
<i>Mies Man</i>	2023	6	18	5	11	4	3	25	28
	vs. 2019	-2	-1	0	-3	-1	0	+6	+1
<i>Nainen Kvinna</i>	2023	9	24	10	13	5	6	19	15
	vs. 2019	0	+5	-9	-3	+1	0	+2	+5
<i>n</i>		411	1161	409	657	251	246	1212	1167

Lähde: Eduskuntavaalitutkimus 2023, Suomen kansallisen vaalitutkimuskonsortio (FNES)

Källa: Riksdagsvalundersökning 2023, Finlands nationella valforskningskonsortium (FNES)

Puoluevalinta ja sukupuoli

Sukupuolten väliset erot puoluevalinnassa näyttäisivät viime vuosina korostuneen monissa länsimaissa. Miehet äänestävät naisia todennäköisemmin oikeistopopulistisia puolueita, siinä missä naiset puolestaan miehiä useammin vihreitä tai vasemmistolaisia puolueita (esim. Coffé, 2018). Sukupuolieroa on useimmiten selitetty naisten työmarkkina-aseamalla, jossa painottuu työskentely julkisella sektorilla ja jonka vuoksi he eivät ole yhtä alttiita maahanmuuton vaikutuksille kuin miehet. Samalla naiset usein kannattavat investointeja julkiselle sektorille, joka on tyypillinen tavoite vasemmistopuolueille (esim. Spierings & Zaslove, 2017).

Taulukossa 1 on esitetty vuoden 2023 FNES-kyselyaineiston avulla, kuinka suuri prosenttiosuus miehistä ja naisista kertoi äänestäneensä kutakin puoluetta. Muutos vuoden 2019 FNES-kyselyaineistoon on esitetty prosenttiyksiköissä. Naisista 43 prosenttia ilmoitti äänestäneensä joko Vihreitä tai kahta vasemmistoon luettavaa puoluetta (VAS, SDP), kun miehissä vastaava osuus jäi 29 prosenttiin. Vastaavasti miehistä jopa 53 prosenttia sanoi äänestäneensä toista nykyhallituksen pääpuolueista, Kokoomusta tai Perussuomalaisia, naisten jäädessä 34 prosenttiin. On kuitenkin huomattavaa, että miesten kohdalla Perussuomalaisia äänestäneiden osuus on pysynyt miltei muuttumattomana vuoteen 2019, mutta naisten kohdalla se on noussut viisi prosenttiyksiköllä, joka on huomattava nousu. Vihreiden kannatuslasku naisten keskuudessa oli vuoteen 2019 verrattuna peräti yhdeksän prosenttiyksikköä. SDP:n viiden prosenttiyksikön kasvu naisten kohdalla kertonee siirtymästä juuri Vihreistä SDP:n äänestäjiksi. Kokonaisuudessaan havainnot noudattavat länsimaaisissa demokratioissa viime vuosikymmeninä tehtyjä havaintoja sukupuolten välisestä kuilusta, joka kulkee naisten kannattamien vasemmiston ja Vihreiden sekä miesten kannattamien oikeistopuolueiden välillä.

Partival och kön

De könsskillnader som rör partival verkar ha blivit tydligare under de senaste åren i många västländer. Män röstar oftare än kvinnor för högerpopulistiska partier, medan kvinnor å andra sidan i högre grad röstar på gröna eller vänsterinriktade partier (t.ex. Coffé, 2018). Könsskillnaden förklaras oftast med kvinnors arbetsmarknadsposition, där arbetet inom den offentliga sektorn betonas, vilket gör dem mindre mottagliga för effekterna av invandring än män. Samtidigt stöder kvinnor ofta investeringar i den offentliga sektorn, vilket är ett typiskt mål för vänsterpartierna (t.ex. Spierings & Zaslove, 2017).

Tabell 1 visar med hjälp av data från FNES 2023-enkäten hur stor procentandel av män och kvinnor som angav att de röstade på varje parti. Förändringen från FNES 2019-enkäten presenteras i procentenheter. Av kvinnorna angav 43 procent att de röstade på antingen De gröna eller två vänsterpartier (VF, SDP), medan motsvarande siffra för män var 29 procent. Å andra sidan uppgav så många som 53 procent av männen att de röstade på ett av de två stora partierna i den nuvarande regeringen, Samlingspartiet eller Sannfinländarna, medan kvinnornas andel var 34 procent. Det är dock värt att notera att andelen män som röstade på Sannfinländarna har förblivit nästan oförändrad sedan 2019, medan den har ökat med 5 procentenheter för kvinnor, vilket är en betydande ökning. Stödet för De gröna bland kvinnor sjönk med hela 9 procentenheter jämfört med 2019. En ökning på 5 procentenheter för SDP bland kvinnor kan indikera en övergång från att vara De gröna-väljare till SDP-väljare. Sammantaget följer observationerna de iakttagelser som har gjorts i västliga demokratier under de senaste årtiondena om den könsrelaterade klyftan som löper mellan kvinnors stöd för vänster- och gröna partier och männens stöd för högerpartier.

Taulukko 2 | Tabell 2

Puoluevalinta ja ikä (%) Partival och ålder (%)

Ikä Ålder	Vuosi År	VAS VF	SDP	VIHR Gröna	KESK C	RKP SFP	KD	KOK Saml	PS Sannf
18-24	2023	16	13	14	8	6	3	20	20
	vs. 2019	+3	+3	-6	+5	-1	+2	-7	+1
25-34	2023	10	12	14	7	4	4	22	27
	vs. 2019	-1	+3	-5	-4	0	-1	+8	-1
35-44	2023	10	13	14	9	3	4	23	25
	vs. 2019	-1	-6	-2	+1	0	0	+1	+8
45-54	2023	4	21	6	10	6	4	25	24
	vs. 2019	-6	+9	-8	-3	-1	0	+11	-2
55-64	2023	6	25	5	12	5	4	23	21
	vs. 2019	0	0	-8	-5	-1	-1	+14	+1
65+	2023	5	29	2	18	4	6	20	16
	vs. 2019	-1	+3	-2	-4	-1	+2	-4	+7
n		410	1161	409	657	251	245	1212	1167

Lähde: Eduskuntavaalitutkimus 2023, Suomen kansallisen vaalitutkimuskonsortio (FNES)

Källa: Riksdagsvalundersökning 2023, Finlands nationella valforskningskonsortium (FNES)

Puoluevalinta ja ikä

On tunnettua, että eri ikäiset ihmiset äänestävät usein eri puolueita. Ilmiön taustalla on useita eri syitä, joiden havaitseminen on hankalaa. Yhtäältä voi kyse olla niin kutsutusta elämäkaariefektistä, eli siitä, että ihmisten poliittiset arvot ja asenteet muuttuvat elämäntilanteen ja -vaiheen myötä. Näinollen myös puoluevalinnat voivat vaihtua iän karttuessa (esim. Peterson ym., 2020). Toisaalta kyse voi olla kohortti- tai sukupolvivaikutuksesta. Tällöin puoluevalinnan ja iän suhdetta selittävät erilaisuudet nuorena tapahtuvan poliittisen sosialisoinnin avainkokemuksissa. Ne asiat, jotka ovat olleet tärkeitä ja ajankohtaisia aikuistumisen kynnyksellä sekä varhaisessa aikuisiässä, todennäköisesti määrittävät poliittista käyttäytymistä läpi koko elämän (esim. Wagner & Kritzinger, 2012).

Vaikka FNES-aineistolla ei ole mahdollista analysoida elämäntilanteen- tai sukupolviefektejä, voidaan silti tarkastella ikäluokkaeroja. Taulukko 2 osoittaa, että valtaosa Vihreitä ja Vasemmistoliittoa äänestäneistä on nuoria tai nuoria keski-ikäisiä, siinä missä SDP ja Keskusta ovat saaneet ääniä etenkin vanhemmista ikäluokista. Etenkin nuorten äänestäjien painottuminen Vihreiden kannattajissa on tulkittavissa nimenomaan sukupolvikokemuksen kautta, koska ympäristöasiat ovat nousseet poliittiselle agendalle vasta muutaman viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana. Päähallituspuolueet Kokoomus ja Perussuomalaiset ovat puolestaan saaneet kannatusta laajalti kaikista ikäryhmistä, pois lukien 65 vuotta täyttäneiden ryhmä, jossa Perussuomalaisen äänestäjiä on suhteellisen vähän. Toisaalta juuri tässä ikäryhmässä Perussuomalaiset näyttäisivät nostaneen kannatustaan melko paljon 2019 tilanteeseen verrattuna. Kokoomuksen kannatus kasvoi selvimmin keski-ikäisten keskuudessa. Vihreät menettivät äänestäjiä suhteessa 2019 tilanteeseen kaikissa ikäluokissa, myös ydinkannatusryhmässään, nuorten äänestäjien keskuudessa.

Vaikka eroja puoluevalinnassa ikäluokkien välillä on nähtävissä, eivät ne ole yksiselitteisiä. Nuorissa ikäluokissa kannatetaan vahvasti sekä oikeistolaisia päähallituspuolueita (KOK, PS) että näistä ideologisesti kauaksi sijoittuvia Vasemmistoliittoa ja Vihreitä. Vaikuttaa siltä, että äänestäjäkunta on jakautunut osin myös ikäluokkien sisällä, ei vain niiden välillä.

Partival och ålder

Det är känt att människor i olika åldrar ofta röstar på olika partier. Fenomenet har flera olika orsaker som är svåra att fastställa. Å ena sidan kan det handla om så kallad livscykeffekt, det vill säga att människors politiska värderingar och attityder förändras med livssituationen och ålder, och därmed kan också partival ändras med stigande ålder (till exempel Peterson m.fl., 2020). Å andra sidan kan det handla om kohorteffekter eller generationspåverkan. I sådana fall förklaras skillnaderna i partival och ålder av olikheter i nyckelupplevelser i politisk socialisation under ungdomsåren. De frågor som var viktiga och aktuella vid övergången till vuxenlivet och i tidig vuxenålder kommer sannolikt att prägla det politiska beteendet genom hela livet (t.ex. Wagner & Kritzinger, 2012).

Även om det inte är möjligt att analysera livscykel- eller generationspåverkningar med FNES-materialet kan det fortfarande användas för att granska åldersskillnader. Tabell 2 visar att majoriteten av de som röstade på De Gröna och Vänsterförbundet är unga eller i nedre medelåldern, medan Socialdemokraterna och Centern främst har fått röster från äldre åldersgrupper. Särskilt inriktningen mot unga väljare hos De Gröna kan tolkas genom generationserfarenhet eftersom miljöfrågor har blivit en politisk fråga först under de senaste decennierna. De huvudsakliga regeringspartierna Samlingspartiet och Sannfinländarna har å andra sidan fått stöd från alla åldersgrupper, förutom gruppen över 65 år där det finns relativt få Sannfinländska väljare. Det verkar dock som om det är just i denna åldersgrupp som Sannfinländarna har ökat sitt stöd relativt mycket jämfört med 2019. Samlingspartiets stöd ökade tydligast bland väljare i medelåldern. De Grönas stöd minskade bland väljarna i alla åldersgrupper, inklusive deras kärnväljargrupp, unga väljare.

Även om det finns skillnader i partival mellan åldersgrupperna är de inte entydiga. I de yngre åldersgrupperna stöds både högerpartierna i regeringen (Samlingspartiet och Sannfinländarna) och de vänsterinriktade partierna Vänsterförbundet och De Gröna kraftigt. Det verkar som om väljarkåren är delvis uppdelad också inom åldersgrupperna, inte bara mellan dem.

Taulukko 3 | Tabell 3

Puoluevalinta ja koulutus (%) Partival och utbildning (%)

Koulutus Utbildning	Vuosi År	VAS VF	SDP	VIHR Gröna	KESK C	RKP SFP	KD	KOK Saml	PS Sannf
Perusaste Grundstadiet	2023 vs. 2019	7 -4	34 +2	3 -1	15 -4	4 -2	5 -1	11 -1	20 +3
Toinen aste Andra stadiet	2023 vs. 2019	9 -7	19 -6	6 -4	12 -2	3 0	5 -1	18 +7	29 +5
Ammattikorkeakoulu Yrkeshögskola	2023 vs. 2019	6 -2	20 +5	8 -9	13 -2	5 -1	5 -1	27 +11	18 +1
Yliopisto Universitet	2023 vs. 2019	7 -9	15 +5	16 -6	7 -4	7 -1	4 -1	35 +16	9 0
n		403	1148	404	650	244	240	1185	1137

Lähde: Eduskuntavaalitutkimus 2023, Suomen kansallisen vaalitutkimuskonsortio (FNES)

Källa: Riksdagsvalundersökning 2023, Finlands nationella valforskningskonsortium (FNES)

Puoluevalinta ja koulutus

Koulutustaso on perhetaustaan ja kasvu ympäristöön tiukasti linkittyvä asia, johon tiivistyy monipuolisesti erilaisia yksilön sosioekonomiseen asemaan liittyviä tekijöitä (Gidengil ym., 2019). Koulutustaso heijastaa myös koko yhteiskunnan jakolinjojen kannalta tärkeitä tekijöitä ja monet tutkijat ovat 2000-luvun alkupuolelta alkaen korostaneet sen merkitystä äänestyskäyttäytymisen selittäjänä (esim. Stubager, 2009). Äänestäjät, joilla on matala koulutustaso, kokevat usein kuuluvansa globalisaation ”häviäjiin”, joiden asema työmarkkinoilla on länsimaissa uhattuna (esim. Kriesi ym., 2008). Nämä äänestäjät kannattavat usein oikeistopopulistisia puolueita. Olonsa turvalliseksi tuntevat, korkeasti koulutetut globalisaation ”voittajat” äänestävät yleensä puolueita, jotka keskittyvät ympäristöön ja muihin postmodernin yhteiskunnan kysymyksiin.

Koulutuserojen osalta puoluevalinta vastaa jossain määrin näitä ennako-odotuksia. Perussuomalaisten kannatuksen keskittyminen perusasteelle ja Vihreiden korkeakoulutuksen saaneille ovat selvimmät merkit koulutuksesta yhteiskunnallisen jakolinjan ilmentymänä. Tasaisimmin kannatusta kaikilta koulutusasteilta saa Vasemmistoliitto. Vuoteen 2019 verrattuna nousi Kokoomuksen kannatus huomattavasti kaikilla muilla asteilla, paitsi perusasteella. Tämäkin on ymmärrettävissä globalisaatiokehityksen kautta, jossa äänestäjät näkevät Kokoomuksen ajavan nimenomaan korkeakoulutettujen etuja. Yliopisto- ja ammattikorkeakoulutettujen kohdalla Kokoomuksen kannatusnousu olikin suurinta, peräti 11 ja 16 prosenttiyksikköä. Vihreät vastaavasti menetti kannatustaan juuri korkeakoulutettujen keskuudessa, Vasemmistoliiton tavoin. SDP puolestaan pärjäsi paremmin ylimmissä koulutusluokissa, joka ainakin osin lienee strategisen äänestämisen tulosta.

Partival och utbildning

Utbildningsnivån är starkt kopplad till bakgrund och uppväxtmiljö och omfattar en mängd olika faktorer som är relaterade till individens socioekonomiska ställning (Gidengil m.fl., 2019). Utbildningsnivån reflekterar också viktiga samhällsdelningslinjer och många forskare har sedan början av 2000-talet betonat dess betydelse som en förklarande faktor för röstbeteende (t.ex. Stubager, 2009). Väljare med låg utbildningsnivå upplever ofta att de tillhör de globaliseringens ”förlorare” och att deras position på arbetsmarknaden är hotad i västländerna (t.ex. Kriesi m.fl., 2008). Dessa väljare stöder ofta högerpopulistiska partier. De högutbildade som känner sig trygga, ”vinnarna” i globaliseringen, röstar vanligtvis på partier som fokuserar på miljön och andra frågor som är relevanta för det postmoderna samhället.

När det gäller utbildningsskillnader speglar partivalet till viss del dessa förutfattade förväntningar. Sannfinländarnas stöd bland de med endast grundutbildning och De Grönas stöd bland högskoleutbildade är de tydligaste tecknen på utbildning som en manifestation av samhällelig uppdelning. Vänsterförbundet får jämnt stöd från alla utbildningsnivåer. Jämfört med 2019 ökade Samlingspartiets stöd betydligt på alla utbildningsnivåer utom på grundnivå. Det här kan också förstås utifrån en globaliseringsram där väljarna ser Samlingspartiet som företrädare för högutbildades intressen. Bland universitets- och högskoleutbildade ökade stödet för Samlingspartiet särskilt mycket, med hela 11 och 16 procentenheter. Å andra sidan förlorade De Gröna och Vänsterförbundet stöd, särskilt bland högutbildade. Socialdemokraterna klarade sig bättre i de högsta utbildningsklasserna, vilket möjligen är ett resultat av taktikröstning.

Lopuksi

Vuoden 2023 eduskuntavaalien puoluevalinnoissa näkyvät suurelta osin aiemmasta tutkimuksesta tutut ilmiöt. Suomessa, kuten myös monissa muissa maissa, puoluevalinnassa näkyy sukupuolten välinen ero. Vihreiden ja vasemmistopuolueiden äänet tulevat korostuneesti naisilta, oikeistopuolueiden miehiltä. Näyttää tosin siltä, että aiempaa suurempi osuus naisista äänesti Kokoomusta ja Perussuomalaisia. Hallitus-oppositio -asetelmasta tulkittuna on kuitenkin ilmeistä, että 2023 vaaleissa hallitusvalta siirtyi naisten pääasiallisesti kannattamilta puolueilta tyyppisesti miesäänestäjien kannattamille puolueille. Yhtä selkeää eroa hallituksen ja opposition tai vasemmiston ja oikeiston välillä ei kuitenkaan ole yhtä helppo löytää iän osalta. Puoluevalinnassa on vähintään yhtä merkittäviä eroja ikäluokkien sisällä kuin niiden välilläkin. Joka tapauksessa Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat ovat usein nuoria, SDP:n ja Keskustan äänestäjät ovat usein myöhäisessä keski-ikässä tai eläkeikässä. Kokoomusta äänestämään näyttäisi siirtyneen erityisesti keski-ikäisiä, mutta ei nuoria tai eläkeikäisiä äänestäjiä. On todennäköistä, että vasemmiston ja Vihreiden poliittinen agenda puhuttelee erityisesti postmodernissa nyky-yhteiskunnassa identiteettiään rakentaneita nuoria. Samaa postmodernin yhteiskuntakehityksen vaikutusta lienevät myös erot koulutuksen suhteen. Asemastaan ja tulevaisuudestaan varmemmat korkeakoulutetut äänestävät verrattain harvoin Perussuomalaisia, joiden ajama politiikka houkuttelee puolestaan oman elämänsä edellytyksistä huolissaan olevia matalasti koulutettuja kansanosia (ks. myös Im ym., 2022). Vuoteen 2019 verrattuna Kokoomus saikin taakseen korostuneesti korkeakoulutetun äänestäjäkunnan.

Avslutning

I riksdagsvalet 2023 är många tidigare kända fenomen synliga. I Finland, liksom i många andra länder, finns en tydlig könsrelaterad skillnad i partival. Röster på De Gröna och vänsterpartierna kommer framför allt från kvinnor, medan högerpartierna får sina röster främst från män. Det verkar emellertid som om en större andel kvinnor röstade på Samlingspartiet och Sannfinländarna jämfört med tidigare. Tolkat utifrån regerings-oppositions-dynamiken är det emellertid uppenbart att regeringsmakten i valet 2023 gick över från partier som främst stöds av kvinnor till partier som vanligtvis stöds av manliga väljare. När det gäller åldersgrupper är det dock inte en lika tydlig skillnad mellan regeringen och oppositionen, eller mellan vänster och höger. Det finns minst lika stora skillnader inom åldersgrupperna som det finns mellan dem. I vilket fall som helst är De Grönas och Vänsterförbundets väljare ofta unga, medan de som röstar på SDP och Centern oftast är i övre medelåldern eller pensionärer. Det verkar som om den politiska agendan hos vänstern och De Gröna särskilt tilltalar unga som byggt sin identitet i det postmoderna samhället. Den postmoderna samhällsutvecklingen tros även påverka utbildningsskillnaderna. De högtbildade som är självsäkra kring sin ställning och framtid röstar relativt sällan på Sannfinländarna, vars politik i stället attraherar lågutbildade delar av befolkningen som är oroade över sina livsvillkor (se även Im et al., 2022). Jämfört med 2019 verkar Samlingspartiet ha fått större stöd särskilt från högtbildade väljare.

Lauri Rapeli, Åbo Akademi, lauri.rapeli@abo.fi

ISSN: 2954-2227 (Vaalivälähdykset, online), 2954-2235 (Valglimtar, online), 2954-2243 (PDF)

Lähteet | Källförteckning

- Coffé, H. (2018). Gender and the radical right. Teoksessa J. Rydgren (toim.), *The Oxford Handbook of the Radical Right* (s. 200–211). Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190274559.013.10>
- Gidengil, E., Tarkiainen, L., Wass, H., & Martikainen, P. (2019). Turnout and education: Is education proxying for pre-adult experiences within the family? *Political Science Research and Methods*, 7(2), 349–365. <https://doi.org/10.1017/psrm.2017.32>
- Im, Z., Wass, H., Kantola, A., & Kauppinen, T. (2023). With status decline in sight, voters turn radical right: How do experience and expectation of status decline shape electoral behaviour? *European Political Science Review*, 15(1), 116–135. <https://doi.org/10.1017/S1755773922000406>
- Kriesi, H., Grande, E., Lachat, R., Dolezal, M., Bornschie, S., & Frey, T. (2008). *West European Politics in the Age of Globalization*. Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511790720>
- Peterson, J., Smith, K., & Hibbing, J. (2020). Do People Really Become More Conservative as They Age? *The Journal of Politics*, 82(2), 600–611. <https://doi.org/10.1086/706889>
- Spierings, N., & Zaslove, A. (2017). Gender, populist attitudes, and voting: explaining the gender gap in voting for populist radical right and populist radical left parties. *West European Politics*, 40(4), 821–847. <https://doi.org/10.1080/01402382.2017.1287448>
- Stubager, R. (2009). Education-based group identity and consciousness in the authoritarian- libertarian value conflict. *European Journal of Political Research*, 48(2), 204–233. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2008.00834.x>
- Suuronen, A., Grönlund, K., & Siren, R., (2020). Puolueiden äänestäjät. Teoksessa S. Borg, E. Kestilä-Kekkonen & H. Wass (toim.), *Politiikan ilmastonmuutos: Eduskuntavaalitutkimus 2019* (s. 260–287). Oikeusministeriö.
- Wagner, M., & Kritzinger, S. (2012). Ideological dimensions and vote choice: Age group differences in Austria. *Electoral Studies*, 31(2), 285–296. <https://doi.org/10.1016/j.electstud.2011.11.008>